

UNIONIN ULKOASIOIDEN
JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN
KORKEA EDUSTAJA

Bryssel 18.11.2015
JOIN(2015) 50 final

**YHTEINEN TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Euroopan naapuruuspolitiikan tarkistus

{SWD(2015) 500 final}

I JOHDANTO

Euroopan naapuruuspolitiikka (ENP) otettiin käyttöön vuonna 2004. EU tukee sen avulla vakautta, turvallisuutta ja hyvinvointia lähimmissä naapurimaissaan. EU on edelleen sitoutunut näihin tavoitteisiin, mutta viime vuosien tapahtumat ovat osoittaneet, että tarvitaan uudenlainen lähestymistapa, uusi tärkeysjärjestys ja uusia toimintatapoja.

Monissa EU:ta ympäröivissä maissa on tapahtunut 12 viime vuoden aikana suuria mullistuksia. Osa kehityksestä on ollut myönteistä: paikalliset toimijat ryhtyivät toimiin, joilla käynnistettiin uudistuksia oikeusvaltion ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden saavuttamiseksi sekä vastuuvellvollisuuden lisäämiseksi. Tästä on esimerkkinä Nobelin rauhanpalkinnon saanut Tunisian kvartetti. Samaan aikaan konfliktit, ääriliikkeiden ja terrorismin voimistuminen, ihmisoikeusloukkaukset ja muut kansainvälisen oikeuden haasteet sekä taloudelliset mullistukset ovat johtaneet suuriin pakolaisvirtoihin. Ne ovat jättäneet jälkensä Pohjois-Afrikkaan ja Lähi-itään arabimaiden kansannousujen vanavedessä ja ISILin/Daeshin nousun myötä. Idässä Venäjän yhä määrätietoisempi ulkopolitiikka on johtanut Ukrainan itsemääräämisoikeuden, itsenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden loukkaamiseen. Pitkittyneet konfliktit haittaavat edelleen alueen kehitystä.

Samaan aikaan EU:n ja sen naapurimaiden keskinäinen riippuvuus on tullut yhä selvemmäksi. Euroopasta turvallisempaa tulevaisuutta toivovien pakolaisten määrä EU:n rajoilla kasvaa. Energiakriisit ovat korostaneet EU:n tarvitsevan energiaturvallisuutta parantavaa yhteistyötä naapureidensa kanssa muun muassa energialähteiden, kuljetusreittien ja toimittajien monipuolistamiseksi. EU:hun ja sen naapurialueisiin on kohdistunut terrori-iskuja, viimeisimpänä Pariisin terrori-iskut 13. marraskuuta.

Tässä ENP:n tarkistuksessa pyritään esittämään ehdotuksia, miten EU ja sen naapurit voisivat kehittää tehokkaampia kumppanuuksia. Näin tehdessään EU ajaa etujaan, joihin lukeutuu yleismaailmallisten arvojen edistäminen. EU:n oma vakaus perustuu demokratiaan, ihmisoikeuksiin ja oikeusvaltioperiaatteeseen sekä taloudelliseen avoimuuteen, ja vakaudesta tulee uuden ENP:n tärkein poliittinen tavoite.

Uudelle ENP:lle on leimallista eriyttäminen ja molempien osapuolten kokeman omistajuuden lisääminen. Siinä tunnustetaan, että kaikki kumppanit eivät tavoittele EU:ssa sovellettavia sääntöjä ja normeja, ja otetaan huomioon kunkin maan toiveet siitä, minkälaista kumppanuutta EU:n kanssa se toivoo ja mihin asioihin se haluaa keskittyä.

EU ei voi yksinään ratkaista kaikkia alueen haasteita ja sen vaikutusvallalla on rajansa, mutta uudella ENP:llä voidaan auttaa edellytysten luomisessa myönteiselle kehitykselle.

Tätä puheenjohtaja Junckerin ehdottamaa ja EU:n jäsenvaltioiden pyytämää tarkistusta varten on suoritettu julkinen kuuleminen, jossa saatiin yli 250 vastausta jäsenvaltioilta, kumppanimaiden hallituksilta, EU:n toimielimiltä, kansainvälisiltä järjestöiltä, työmarkkinaosapuolilta, kansalaisyhteiskunnalta, yrityksiltä, ajatushautomoilta, tiedelaitoksilta ja yleisöltä. Ne vahvistavat laajalti sen, että ENP:tä on tarpeen muuttaa sekä sisällöllisesti että menetelmiltään.

Julkinen kuuleminen osoitti, että vaikka tarjous suhteiden lähentymisestä EU:n kanssa hallinnollisten uudistusten myötä on kannustanut muutoksiin joissakin maissa, jotkut kumppanit ovat pitäneet nykykäytäntöä ja -politiikkaa liian sanelevana ja kritisoineet sitä siitä, ettei siinä oteta riittävästi huomioon niiden omia tavoitteita. Lisäksi kuulemisessa ilmeni, että kumppanin osapuolen ja EU:n jäsenvaltioiden kokema omistajuutta on lisättävä, yhteistyön painopistettä olisi tarkennettava ja joustavuutta olisi pyrittävä lisäämään, jotta EU ja sen kumppanit voisivat reagoida jatkuvasti muuttuviin tarpeisiin ja olosuhteisiin.

Demokratian, vastuuvollisuuden ja hyvän hallinnon edistämiseen haetaan tehokkaampia tapoja samoin kuin oikeuslaitoksen uudistuksen edistämiseen, jos molemmat osapuolet ovat sitoutuneet oikeusvaltioperiaatteeseen ja perusoikeuksien kunnioittamiseen. Naapurimaiden yhteiskuntien vakauttamisen kannalta ratkaisevina tekijöinä on mainittu markkinoiden avoimuus ja talouskasvu, osallistava talouskehitys sekä etenkin nuorison tulevaisuudennäkymät. Enemmän huomiota aiotaan kiinnittää sekä EU:n että kumppanimaiden energiaturvallisuuteen ja ilmastotoimiin.

Kumppaneiden kanssa tehtävää yhteistyötä turvallisuusalan uudistamiseksi, konfliktien ehkäisemiseksi, terrorismin torjumiseksi ja radikalisoitumisen estämiseksi aiotaan tehostaa noudattaen samalla täysimääräisesti kansainvälistä ihmisoikeuslainsäädäntöä. Pariisiin 13. marraskuuta tehtyjen terrori-iskujen jälkeen on entistäkin tärkeämpää tehostaa tämän alan yhteistyötä naapurimaiden kanssa. Tärkeitä ovat myös turvallinen ja laillinen liikkuvuus sekä sääntelemättömän muuttoliikkeen, ihmiskaupan ja ihmisten salakuljettamisen torjuminen.

Uudella ENP:llä pyritään hyödyntämään käytettävissä olevia välineitä ja resursseja johdonmukaisemmin ja joustavammin. Lisäksi on tärkeää pyrkiä saamaan EU:n jäsenvaltiot syvemmin mukaan naapureiden kanssa tehtävän yhteistyön tehostamiseen. Myös kansalaisyhteiskunnan ja työmarkkinaosapuolten osallistumista pyritään lisäämään.

Alueellisella tasolla itäistä kumppanuutta lujitetaan entisestään Riian huippukokouksessa vuonna 2015 annettujen sitoumusten mukaisesti. Välimeren unionilla voi olla merkittävämpi rooli etelänaapureiden keskinäisen yhteistyön tukemisessa. Uudella ENP:llä pyritään nyt saamaan mukaan alueellisten haasteiden ratkaisemiseen muita alueellisia toimijoita, tarvittaessa naapurialueita laajemmaltakin.

YK:n yleiskokouksen hyväksymä vuoteen 2030 ulottuva kestävä kehityksen ohjelma siihen liittyvine kestävä kehityksen tavoitteineen sekä EU:n voimakas tuki sen täytäntöönpanolle muodostavat uudet muutosvoimaiset poliittiset puitteet yhteistyölle kumppaneiden kanssa. Tämä tarkistus koordinoidaan huolellisesti osaksi laajempaa EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan maailmanlaajuisen strategian kokonaisuutta.

EU pyrkii näillä ja muilla toimenpiteillä lujittamaan ENP:tä kehityksenä suhteille kaikkiin kumppaneihin tulevaisuudessa.

II NAAPURIALUEIDEN VAKAUTTAMINEN

ENP on pitkän aikavälin sitoumus EU:n suhteissa naapureihinsa, mutta siinä on otettava huomioon myös kiireellisimmät tarpeet. Seuraavien 3–5 vuoden aikana monet näistä

naapurialueista tarvitsevat kiireellisimmin vakauttamista. Epävakauden syyt ulottuvat usein pelkkiä turvallisuusnäkökohtia laajemmalle. EU pyrkii lähestymistavassaan käsittelemään epävakauden aiheuttajia kattavasti kaikilla aloilla. Epävakaas voi juontaa juurensa köyhyydestä, epätasa-arvosta, epäoikeudenmukaisuuden tunteesta, korruptiosta sekä heikosta taloudellisesta ja sosiaalisesta kehityksestä ja etenkin nuorison mahdollisuuksien puutteesta. Nämä tekijät saattavat lisätä radikalisoitumisen vaaraa. Uudella ENP:llä pyritään määrätietoisesti tukemaan taloutta ja parantamaan paikallisen väestön tulevaisuudennäkymiä. Sen olisi autettava kumppanimaita kehittymään sellaisiksi, että ihmiset haluavat rakentaa siellä tulevaisuuttaan, ja autettava ihmisten hallitsemattoman liikkumisen hillinnässä.

Monet sidosryhmät, mukaan lukien monet kumppanimaat, ilmaisivat julkisessa kuulemisessa näkemyksen, jonka mukaan EU:n olisi lisättävä turvallisuusalan yhteistyötä kumppanimaiden kanssa. Kuten muillakin aloilla, tarkistetussa ENP:ssä tarjotaan räätälöityjä malleja yhteistyöhön turvallisuusasioissa ja pyritään aktiivisesti varmistamaan, että kaikessa EU:n toiminnassa otetaan huomioon konfliktiriskit ja noudatetaan kansainvälistä oikeutta, myös kansainvälistä ihmisoikeuslainsäädäntöä. Konflikteja pyritään ehkäisemään uuden ENP:n mukaisesti hyödyntämällä varhaisvaroitusjärjestelmää yhdistettynä varhaisiin ehkäiseviin toimenpiteisiin ja parantamalla tähän liittyviä kumppaneiden valmiuksia. Tässä yhteisessä tiedonannossa esitetyillä toimenpiteillä pyritään tarjoamaan tapoja lujittaa EU:n kumppaneiden selviytymiskykyä ulkopuolelta tulevissa paineissa ja niiden kykyä tehdä itsenäisesti omia valintojaan.

III VAHVEMPI NAAPURIALUE, VAHVEMPIA KUMPPANUUKSIA

Kuulemisessa kysyttiin kauaskantoisia kysymyksiä siitä, olisiko ENP:tä jatkettava ja missä muodossa. Seuraavista asioista vallitsee yksimielisyys:

- * Kumppaneilla on erilaisia päämääriä, ja tämä olisi otettava suhteissa paremmin huomioon.
- * ENP:n olisi vastattava sekä EU:n että kumppanimaiden etuja.
- * Kumppanuuksia olisi rajattava tarkemmin pienempään määrään prioriteetteja.
- * Jäsenvaltioiden olisi osallistuttava ENP:hen enemmän.
- * Kumppaneiden kokemaa omistajuutta olisi lisättävä.

Useimmat kuulemiseen osallistuneet toivoivat jonkinlaista yhteistä poliittista kehystä itäistä ja eteläistä naapurialuetta varten. Muutokselle on kuitenkin selkeää tarvetta: EU:n kumppanuus kunkin naapurimaan kanssa on eriytettävä erilaisten päämäärien, kykyjen ja etujen mukaisesti.

Jos kumppani haluaa syventää suhteitaan EU:hun yhteisten arvojen pohjalta, toimintaa jatketaan nykyiseltä pohjalta. Georgia, Moldovan tasavalta ja Ukraina ovat valinneet poliittisen assosiaation ja taloudellisen yhdentymisen EU:n kanssa uuden sukupolven assosiaatiosopimusten sekä pitkälle menevien ja laaja-alaisten vapaakauppasopimusten avulla. Marokolla on pitkälle edistyneen maan asema suhteissaan EU:hun ja Tunisialla etuoikeutettu kumppanuus. EU pyrkii yhteistyössään kyseisten kumppaneiden kanssa kehittämään suhteita edelleen ja maksimoimaan tällaisten sopimusten edut molemmille osapuolille. EU:n olisi näiden kumppanuuksien tukemiseksi lisättävä mahdollisuuksia ministeritason poliittiseen vuoropuheluun kumppaneiden kanssa.

EU ehdottaa, että suhteissa aloitetaan vuonna 2016 uusi vaihe, jossa keskustellaan kumppanuuden luonteesta ja painopisteistä tulevaisuudessa. Odotettavissa on, että esiin nousee erilaisia suhdemalleja, jotka mahdollistavat kummankin osapuolen kokeman omistajuuden lisäämisen. EU on valmis keskustelemaan mahdollisuudesta asettaa jokaiselle kumppanuudelle yhdessä uudet prioriteetit, joissa keskityttäisiin selkeämmin yhdessä määriteltyihin yhteisiin etuihin.

Kannustimiin perustuvalla lähestymistavalla (”enemmällä enemmän”) on onnistuttu tukemaan uudistuksia hyvän hallintotavan, demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien suhteen, jos kumppanit ovat olleet sitoutuneita tällaisiin uudistuksiin. Poliittisen tahdon puuttuessa se ei ole kuitenkaan osoittautunut riittävän vahvaksi kannustimeksi sitoutua uudistuksiin. Tällaisissa tapauksissa EU:n on etsittävä tehokkaampia tapoja perustella perusteellisten uudistusten tarve kumppaneille, esimerkiksi hyödyntäen suhteita kansalaisyhteiskuntaan, talouselämään ja yhteiskunnallisiin toimijoihin.

Edistymisestä eri maiden kanssa ei aiota enää raportoida samanaikaisesti. Sen sijaan EU pyrkii kehittämään uuden arviointitavan, jossa keskitytään erityisesti kumppaneiden kanssa sovittujen tavoitteiden saavuttamiseen. Arviointikertomukset ajoitetaan siten, että ne tarjoavat perustan poliittiselle näkemysten vaihdolle sopivissa korkean tason kokouksissa kumppanimaiden kanssa, kuten assosiaatio- tai yhteistyöneuvostoissa. Raportoinnin puitteita mukautetaan uuden painotuksen mukaisesti niiden kumppaneiden osalta, jotka keskittyvät mieluummin vähäisempään määrään strategisia prioriteetteja. Maakohtaisen raportoinnin lisäksi annetaan säännöllisiä kertomuksia kehityksestä koko naapurialueella. Niihin sisällytetään Euroopan naapuruusvälineestä annetussa asetuksessa edellytetyt tiedot, kuten tietoa perusvapauksista, oikeusvaltiotilanteesta, sukupuolten tasa-arvosta ja ihmisoikeuskysymyksistä.

EU:n ja jäsenvaltioiden olisi toteutettava uutta ENP:tä yhtenäisemmin. EU:lla on enemmän vaikutusvaltaa silloin, kun se noudattaa yhteistä lähestymistapaa ja tuo esiin yhtä viestiä. Se voi tarjota kumppaneilleen enemmän, jos se käyttää resurssejaan strategisesti ja koordinoitusti. Tämän vuoksi prioriteettien määrittelyssä ja toteutuksen tukemisessa vahvistetaan kumppaneiden kanssa käytävien keskustelujen lisäksi neuvoston ja jäsenvaltioiden roolia. Tähän sisältyy yhteinen ohjelmasuunnittelu. Jäsenvaltioille voidaan tarjota johtavan kumppanin asemaa joissakin aloitteissa, tai niitä voidaan pyytää tukemaan joidenkin uudistusten toteuttamista.

Komissio ja korkea edustaja informoivat säännöllisesti Euroopan parlamenttia, Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa sekä alueiden komiteaa uuden ENP:n täytäntöönpanosta.

IV HYVÄ HALLINTO, DEMOKRATIA, OIKEUSVALTIO JA IHMISOIKEUDET

Kuulemisessa vahvistui hyvin voimakkaasti se näkemys, että EU:n olisi vaalittava ja edistettävä yleismaailmallisia arvoja ENP:n kautta. Lisäksi siinä vahvistui, että nyt käytössä olevat menetelmät ovat joidenkin mielestä tehottomia ja toisten mielestä tasa-arvoisen kumppanuuden esteitä.

- * EU on sitoutunut edistämään hyvää hallintotapaa, demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta ja ihmisoikeuksia.
- * ENP:ssä pyritään tehokkaampiin keinoihin edistää uudistuksia jokaisen kumppanin kanssa yhdessä sovitussa muodossa.
- * Jatkossa ENP tukee kansalaisyhteiskuntaan aiempaa enemmän.

Oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen ja oikeuslaitosten riippumattomuus ja tehokkuus ovat jatkossakin EU:lle tärkeitä. Niillä on ratkaiseva merkitys sosiaalisen ja taloudellisen vakauden kannalta, luottamuksen herättämisessä valtion instituutioita kohtaan ja oikeusvarmuuden saavuttamisessa. EU pitää edelleen päämääränä kaikkien kumppaneidensa kanssa riippumatonta, läpinäkyvää ja puolueetonta oikeusjärjestelmää, johon ei kohdistu poliittista vaikuttamista ja joka takaa oikeussuojan yhtäläisen saatavuuden, ihmisoikeuksien suojelun, sukupuolten tasa-arvon ja syrjimättömyyden. Päämääränä on myös lainsäädännön täysimääräinen soveltaminen. Vastuuvollisella julkishallinnolla niin keskus- kuin paikallishallinnonkin tasolla on ratkaiseva merkitys hallinnon demokraattisuudelle ja talouskehitykselle. Tämän vuoksi julkishallinnon uudistaminen on erittäin tärkeää. Siihen kuuluu instituutioiden demokraattisuuden ja riippumattomuuden lujittaminen, paikallisten ja alueellisten viranomaisten kehittäminen, virkamieskunnan epäpolitisointi, sähköisen hallinnon kehittäminen ja instituutioiden läpinäkyvyyden ja vastuuvollisuuden lisääminen. EU aikoo myös auttaa toimissa kumppaneiden valmiuksien parantamiseksi politiikan laadinnan, palvelujen tarjonnan ja julkisen varainhoidon aloilla sekä tukea kansallisten parlamenttien työtä.

Tehokkaita korruption torjuntatoimia (pääasiassa ehkäiseviä toimia) olisi toteutettava suurten julkisten hankintojen, yksityistämisten, valtion omistamien tai määräysvallassa olevien yritysten uudistusten sekä muiden korruptiolle alttiiden tilanteiden yhteydessä muun muassa tukemalla kansalaisyhteiskunnan keskeistä roolia.

EU jatkaa kumppanimaiden hallitusten, kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisten kanssa ihmisoikeuksiin ja demokratiaan liittyvää työtä muun muassa vaaliprosessien yhteydessä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen sekä ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman mukaisesti. EU edistää ja puolustaa kaikkien ihmisoikeuksien yleismaailmallisuutta ja jakamattomuutta sekä EU:n sisällä että kaikissa kumppanuuksissa eri maiden kanssa ympäri maailmaa.

EU käy kaikkien kumppaneiden kanssa osallistavaa vuoropuhelua ihmisoikeuksiin ja demokratiaan liittyvistä kysymyksistä, vaikka kyse olisi aloista, joilla osapuolten kokemukset eroavat. Ihmisoikeudet ja demokratia pysyvät agendalla kaikkien kumppaneiden kanssa yhdessä sovitussa muodossa järjestettävässä poliittisessa vuoropuhelussa. Kansalaisyhteiskunnan foorumeita tuetaan.

Erityistä huomiota kiinnitetään sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevan EU:n toimintasuunnitelman (2016–2020)¹ täytäntöönpanoon, joka on otettava huomioon ENI:n ohjelmasuunnittelussa, ja ENP-kumppaneiden tukemiseen, kun ne toteuttavat käytännössä

¹ Neuvoston päätelmät, 13201/15 (26. lokakuuta 2015).

sukupuolten tasa-arvoon ja tyttöjen ja naisten vaikutusvallan lisäämiseen liittyviä sitoumuksiaan, jotka kuuluvat myös vuoteen 2030 ulottuvaan yleismaailmalliseen kehitysohjelmaan. Tässä painotetaan tyttöjen ja naisten fyysisen ja henkisen koskemattomuuden turvaamista, heidän sosiaalisten ja taloudellisten oikeuksiensa edistämistä ja vaikutusvaltansa lisäämistä, heidän mahdollisuuksiaan saada oikeusturvaa, koulutusta, terveydenhuoltoa ja muita sosiaalipalveluita, heidän äänensä kuuluvuuden ja poliittisen osallistumisensa lisäämistä sekä institutionaalisen toimintakulttuurin muuttamista sellaiseksi, että näissä asioissa saavutetaan tuloksia.

EU pyrkii tukemaan kansalaisten valmiuksia vaatia hallituksia vastuuseen ja tekee työtä paikallisten tiedotusvälineiden moniarvoisuuden, riippumattomuuden ja ammattimaisuuden parantamiseksi, jotta ne voisivat tarjota foorumin julkiselle keskustelulle ja nopeuttaa kumppanimaiden muutoksia. Internetin avoimuutta ja vapautta olisi myös edistettävä.

Kansalaisyhteiskuntaa olisi tuettava lisää kansallisella, sitä alemmalla sekä alueellisella tasolla sekä suoraan että helpottamalla muiden järjestöjen toimintaa. Eurooppalaisella demokratarahastolla voi olla tässä merkittävä asema. EU:n olisi tuettava kansalaistoiminnan ammattilaisten valmiuksien kehittämistä ja johtajuutta naapurialueilla esimerkiksi kansalaistoimintastipendien avulla ja tunnustaen nuorten tärkeän roolin.

Monissa naapurimaissa etnisellä, uskonnollisella ja kulttuuri-identiteetillä ja perinteillä on ratkaiseva merkitys yhteiskunnan toiminnan kannalta. Sidosryhmät viittasivat näihin tekijöihin julkisessa kuulemisessa ja toivoivat EU:lta enemmän yhteistä omistajuutta. Niinpä EU:n olisi laajennettava yhteydenpitoa sopiviin tahoihin kansalaisyhteiskunnassa sen laajimmassa merkityksessä, mukaan lukien työmarkkinaosapuoliin.

V EHDOTUKSIA YHTEISTYÖN YHTEISIKSI PRIORITEETEIKSI

V.1 TALOUSKEHITYKSELLÄ VAKAUTTA

Kumppanit ilmaisivat kuulemisessa olevansa erittäin kiinnostuneita EU:sta kumppanina talouden kehittämisessä ja nykyaikaistamisessa, investoimisessa ja työllisyysmahdollisuuksien kehittämisessä nuorisoa varten. Tähän kytkeytyy edelleen voimakas mielenkiinto liikkuvuutta ja EU:hun matkustamisen ja siellä työskentelemisen mahdollisuutta kohtaan.

Taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen olisi oltava niiden EU:n toimien ytimessä, joilla se pyrkii vakauttamaan naapurialueitaan ja rakentamaan kumppanuuksia.

Maiden taloudellisen selviytymiskyvyn parantamiseen vaikuttavat ratkaisevasti taloushallinnon lujittaminen, julkisen talouden vakauttaminen sekä kilpailukykyä parantavien ja osallistavaa kasvua ja sosiaalista kehitystä tuottavien rakenneuudistusten tukeminen. Makrotaloudellinen vakaus ja talousuudistukset naapurialueella ovat ensisijaisia tavoitteita, ja EU jatkaa niiden tukemista etenkin makrotaloudellisella rahoitusavulla. EU:n olisi edistettävä valmiuksien kehittämistä ja uusia koulutusmahdollisuuksia, jotta saataisiin koulutettua uuden sukupolven virkamiehiä, jotka kykenevät tehokkaaseen ja osallistavaan taloushallintoon ja tuottamaan sosiaalisesti kestäviä tuloksia. Muita tärkeitä asioita ovat talouden

nykyaikaistaminen, innovoinnin edistäminen, työpaikkojen luominen ja osaamisen tukeminen sekä taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden edistäminen.

Joitakin uusia mutta myös monia jo käytössä olevia välineitä voidaan käyttää tehokkaammin olosuhteiden parantamiseksi työpaikkojen ja kasvun luomista varten. EU:n olisi tehostettava yhteistyötä kansainvälisten rahoituslaitosten, etenkin Euroopan investointipankin (EIP), Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD), Maailmanpankin ja Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF), kanssa sekä asianmukaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa yksityissektorin kehittämisessä ja sellaisissa aloitteissa, joilla edistetään osallistavaa kasvua ja työllisyyttä ja parannetaan kansalaisten elinoloja. Lisäksi olisi edistettävä toimia, joilla lujitetaan kumppanuuksia yksityissektorin kanssa, sekä innovatiivisia lähestymistapoja, kuten avustusten ja lainojen yhdistämistä, tärkeänä keinona hankkia lisää resursseja ja lisätä EU:n avun vaikutusta.

KAUPPA

Kuulemisessa ilmeni, että markkinoille pääsy on ratkaisevaa, mutta toisaalta siinä tuli esiin näkemys, että kauppasopimusten joustavuutta on tarpeen lisätä.

* Pyritään talousalueeseen niiden kanssa, jotka tekevät pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppasopimuksen.

* Muiden kanssa tehdään kevyempiä ja joustavampia kauppasopimuksia.

ENP:n keskeinen väline taloudellisen hyvinvoinnin edistämiseen on tähän saakka ollut pääsyn tarjoaminen EU:n markkinoille. Jotkut naapurit ovat valinneet tiiviin taloudellisen yhdentymisen EU:n kanssa. Itäisten kumppaneiden (Ukraina, Moldovan tasavalta ja Georgia) kanssa on tehty pitkälle menevät ja laaja-alaiset vapaakauppasopimukset assosiaatiosopimusten osana. Eteläisellä naapurialueella on käynnissä neuvottelut yhdestä pitkälle menevästä ja laaja-alaisesta vapaakauppasopimuksesta (Marokon kanssa), ja neuvottelut Tunisian kanssa on juuri aloitettu. EU aikoo edistää Välimeren eteläpuolisten kumppaneiden kanssa käytäviä neuvotteluja muun muassa osapuolten yhteisiin prioriteetteihin perustuvan eriytetyn, asteittaisen ja epäsymmetrisen lähestymistavan avulla. Se aikoo tukea naapurimaiden sisäisiä uudistuksia, jotka edistävät assosiaatiosopimusten, vapaakauppasopimusten ja muiden kahdenvälisen sopimusten täytäntöönpanoa.

Sopimusten täysimääräinen ja tehokas täytäntöönpano on erittäin tärkeää assosiaatio- ja vapaakauppasopimusten sopimuskumppaneille. Se edistää uudistuksia ja kestävästä kasvua. Kuten itäisen kumppanuuden huippukokouksissa Vilnassa vuonna 2013 ja Riassa vuonna 2015 todettiin, assosiaatio- ja vapaakauppasopimusten täytäntöönpano ja niihin liittyvien uudistusten toteuttaminen johtavat kumppaneiden kokonaisvaltaiseen lähentymiseen kansainvälisiin normeihin ja EU:n lainsäädäntöön ja normeihin. Tämä johtaa kumppaneiden asteittaiseen yhdentymiseen EU:n sisämarkkinoihin ja sen myötä talousalueen muodostamiseen. Näin pitkälle menevä kyseisten kumppaneiden ja EU:n taloudellista yhdentymistä koskeva pitkän aikavälin visio on toivottava. Se edistää myös pitkän aikavälin tavoitetta sellaisesta laajemmasta taloudellisen vaurauden alueesta, joka perustuu Maailman kauppajärjestön (WTO) säännöille ja valtioiden itsenäisille valinnoille Euroopassa ja muualla.

Osa kumppaneista ei tällä hetkellä kuitenkaan toivo tätä. Niiden kumppaneiden kanssa, jotka eivät halua pitkälle menevää ja laaja-alaista vapaakauppasopimusta, pyritään yhdessä

määrittelemään houkuttelevia ja realistisia vaihtoehtoja yhdentymisen edistämiseen ja kauppaja- ja investointisuhteiden lujittamiseen yhteisten etujen pohjalta. EU aikoo tarjota niille, jotka eivät lähtökohtaisesti halua kaikkia aloja koskevia sitoumuksia, mahdollisuuksien mukaan enemmän joustovaraa ja kevyempiä vaihtoehtoja, joka menevät kuitenkin nykyisiä etuuskohtelukauppaa koskevia ja muita kauppasopimuksia pitemmälle.

Assosiaatiosopimuksiin ja pitkälle meneviin ja laaja-alaisiin vapaakauppasopimuksiin sisältyy esimerkiksi mahdollisuus tehdä teollisuustuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointia ja hyväksymistä koskevia sopimuksia, jotka mahdollistavat tiettyjen alojen teollisuustuotteiden vapaan liikkuvuuden. Tällaiset sopimukset saattaisivat sopia myös muille ENP-kumppanimaille, joiden nykyisissä sopimussuhteissa EU:n kanssa pyritään lähentymiseen teknisten määräysten, standardien ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnin aloilla.

EU on edelleen sitoutunut edistämään kaupankäyntiä EU:n, ENP-kumppanimaiden ja näiden kauppakumppaneiden välillä.

TALOUDEN NYKYAIKAISTAMINEN JA YRITTÄJYYS

- * Tuetaan uudistuksia, jotka johtavat parempaan liiketoiminta- ja investointiympäristöön.
- * Tuetaan kasvua tukemalla pk-yrityksiä.
- * Tuetaan kasvua nykyaikaistamalla ja monipuolistamalla talouden aloja.

EU aikoo tukea kumppaneita, kun ne uudistavat talouttaan älykäästi ja kestävästi kasvua silmällä pitäen, osallistumalla taloutta koskevaan keskusteluun sekä antamalla toimintapoliittisia neuvoja ja tarjoamalla rahallista tukea. Se aikoo edistää liiketoimintaympäristön parantamista ja uudistuksia, jotka tarjoavat enemmän mahdollisuuksia investoimiseen, sekä uusien ja parempien työpaikkojen luomista. Se aikoo myös keskittyä pienten ja keskisuurten yritysten tukemiseen. Ne luovat suurimman osan työpaikoista. Niitä tuetaan jo pitkälle menevää ja laaja-alaista vapaakauppa-alueita koskevasta rahoitusvälineestä, mutta EU pyrkii parantamaan niiden rahoitusmahdollisuuksia ja tiedon saantia. Kannustusta ja tukea olisi tarjottava myös taloudellista ja sosiaalista kehitystä edistäville uudistuksille (osaamisen kehittäminen, sosiaaliturva, koulutus, vesi ja terveys).

Tutkimuksella, tieteellä ja innovoinnilla on ratkaiseva vaikutus ihmisarvoisten ja kestävien työpaikkojen luomisessa naapurialueella, joten naapurimaita olisi kannustettava talouksiensa nykyaikaistamiseen ja monipuolistamiseen helpottamalla niiden osallistumista EU:n aloitteisiin, kuten Yritys-Eurooppa-verkoston, Horisontti 2020 -puiteohjelmaan ja Cosme-ohjelmaan, ja liittymistä GÉANT-verkkoon sekä edistämällä ”älykäästi erikoistumista”, jota on kehitetty EU:n aluepolitiikassa avuksi tutkimus- ja innovointistrategioiden suunnittelussa. Yhteisen osaamis- ja innovointialueen kehittämistä EU:n ja sen itäisten ja eteläisten naapureiden kesken olisi edistettävä. Sen yhteydessä hyödynnetään tieteellistä tietoa tietopohjaisten työpaikkojen luomiseksi ja sijoittajien houkuttelemiseksi innovatiivisiin yrityksiin EU:ssa ja naapurialueella. EU aikoo jatkaa yhteisten tutkimus- ja innovointiprioriteettien linjaamista ja integroimista yhteisiin ohjelmiin, esimerkiksi PRIMA-aloitteen (tutkimus- ja innovointikumppanuus Välimeren alueen kanssa) avulla ja assosioimalla naapurimaita Horisontti 2020 -puiteohjelmaan.

Maatalous on monissa kumppanimaissa tärkeä työllistäjä. EU:n olisi jatkettava kestävien ja osallistavien politiikkojen ja investointien tukemista tämän alan nykyaikaistamiseksi sekä tuettava tarvittaessa maaseudun elinkeinojen monipuolistamista. EU aikoo tukea resurssitehokasta taloutta puuttamalla ympäristöhaasteisiin, kuten luonnonvarojen pilaantumiseen ja kilpailuun niistä. EU:n olisi myös edistettävä meritalouksien kehittämistä ja pyrittävä yhteisen näkemyksen muodostamiseen yhteisten merialueiden kestävästä käytöstä.

Tukea digitaalitaloudelle olisi lisättävä, jotta EU:n ja sen naapurialueiden digitaalisia ympäristöjä voitaisiin yhdenmukaistaa. Tämä luo työpaikkoja, kasvua ja innovaatioita ja hyödyttää etenkin nuoria, joille tarjoutuu mahdollisuuksia koulutukseen ja työllistymiseen joko kotipaikkakunnalla tai etäopiskeluna tai -työnä sekä oman yrityksen perustamiseen pienellä alkupääomalla.

TYÖLLISYYS JA TYÖLLISTETTÄVYYS: HUOMIO NUORISOON

- * Kiinnitetään huomiota työpaikkoihin ja (etenkin nuorten) osaamiseen.
- * Lisätään tukea Erasmus+-ohjelmalle.
- * Korostetaan uudella tavalla ammattikoulutusta.
- * Kannustetaan uudella tavalla aivokiertoa.

EU voi auttaa paikallisen työvoiman työllistettävyyden parantamisessa ja auttaa toimissa, joilla kehitetään osaamista ja ammattipätevyyttä ja luodaan mahdollisuuksia etenkin nuorille miehille ja naisille. Toimia voivat olla esimerkiksi koulun ulkopuolella tapahtuvan koulutuksen ("epävirallisen oppimisen") tukeminen, perus- ja keskiasteen koulutukseen pääsyn helpottaminen ja lukutaidottomuuden vähentäminen sekä osaamisen kehittäminen ja mahdollisuuksien tarjoaminen harjoitteluun ja työssäoppimiseen. EU aikoo lisätä merkittävästi naapurialueiden kumppaneiden osallistumismahdollisuuksia Erasmus+-ohjelmaan, myös lisäämällä rahoitusta. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä myös siihen, että helpotetaan konfliktialueiden korkeakoulujen osallistumista Erasmus+ -ohjelmaan.

EU aikoo edistää ammattikoulutukseen liittyvää liikkuvuutta voidakseen tukea tätä tärkeää alaa enemmän. EU aikoo myös tukea eurooppalaisten ja naapurimaiden harjoittelijoiden liikkuvuutta, jotta he voisivat hankkia työkokemusta ulkomailta.

EU aikoo kuulla kumppaneita nuorisotyöllisyyttä ja työllistettävyyttä käsittelevän paneelin perustamisesta itäisen kumppanuuden yhteyteen. Lisäksi EU aikoo kannustaa Välimeren eteläpuolisia maita keskustelemaan yhteistyöfoorumeillaan koulutus- ja nuorisopolitiikasta. EU aikoo pyytää Euroopan koulutussäätiöltä aktiivisuutta tässä asiassa.

EU tukee politiikkoja, joilla parannetaan osaamisen ja työmarkkinoiden tarpeiden kohtaamista, tiedelaitosten ja teollisuuden yhteistyötä ja opiskelijoiden työllistettävyyden kannalta tärkeitä, tietopohjaisten ja kestävien työpaikkojen edellyttämiä taitoja. Lisäksi se edistää järjestelmiä, joilla kannustetaan EU:ssa opiskelleita tai osaamista hankkineita henkilöitä palaamaan kotimaahansa.

KASVUA TUKEVIA KUMPPANUUKSIA

- * Kehitetään kumppanuuksia, joilla tuetaan investoimista ja talouden nykyaikaistamista.
- * Lisätään yksityissektorin osuutta investoimisen ja uudistusten tukemisessa.

* Solmitaan uusia liittoutumia yksityissektorin, EU:n, jäsenvaltioiden ja kansainvälisten rahoituslaitosten välillä kasvua, työllisyyttä tai nuorisoa koskevien strategioiden tueksi.

EU aikoo kehittää halukkaiden naapurimaiden kanssa monialaisia kumppanuuksia, joilla tuetaan kasvua, työllisyyttä ja talouden nykyaikaistamista. Tämä tuo yhteen julkisen ja yksityisen sektorin, EU:n ja kiinnostuneet jäsenvaltiot, kansainväliset rahoituslaitokset ja muita kumppaneita, jotka voivat auttaa kyseisen maan kehittämisessä älykkään erikoistumisen strategian mukaisesti.

EU aikoo etenkin kannustaa yrittäjiä suoraan yhteistoimintaan naapurialueilla olevien kumppaneiden kanssa. Virallisia talousalan edustusmatkoja ENP-kumppanimaihin on toteutettava säännöllisemmin eurooppalaisten yritysten kannustamiseksi edistämään tehokkaammin kauppaa ja investoimista naapurialueelle. Tällaisten matkojen avulla naapurimaille voidaan lisäksi löytää sopivia kumppaneita, joilta ne saavat käytännön tukea taloutta koskevissa kehityshaasteissaan, jotka liittyvät esimerkiksi osaamisohjan lujittamiseen, yrittäjyyteen ja talouden monipuolistamiseen.

LIIKENNE JA YHTEYDET

Kuulemisessa vahvistui, että yhteyksien lisääminen on yksi keskeinen yhteistyöala.

* Ulotetaan TEN-T-runkoverkot itäisiin kumppaneihin.

* Kartoitetaan etelän alueelliset verkot, jotka voidaan ottaa TEN-T-suuntaviivojen piiriin.

Liikenneyhteyksiin ja televiestintään liittyvä yhteistyö edistää kumppaneiden talouskehitystä. Sillä voidaan myös edistää vuoropuhelua, ja se voi tarjota lähtökohdan kumppaneiden keskinäiselle alueelliselle yhteistyölle. Idässä turvallinen ja kestävä liikennejärjestelmä, joka on liitetty Euroopan laajuiseen liikenneverkkoon (TEN-T), on ratkaiseva tekijä ENP-kumppaneiden ja EU:n talouskasvun edistämiseksi. EU:n olisikin ulotettava TEN-T-runkoverkko itäisiin kumppaneihin ja edistettävä yhdessä kansainvälisten rahoituslaitosten ja muiden kumppaneiden kanssa tarvittavia investointeja tähän laajennettuun verkkoon.

Etelässä olisi pyrittävä vuosia 2014–2020 koskevan alueellisen liikennetoimintasuunnitelman mukaiseen sääntelyn lähentämiseen ja yhdenmukaistamiseen meri-, ilma-, rautatie-, maantie- ja kaupunkiliikenteen osalta. Samanaikaisesti EU:n olisi yksilöitävä ensisijaiset alueelliset infrastruktuurihankkeet ja laadittava alustavat kartat tulevasta Välimeren laajuisesta liikenneverkosta.

Yhteistä ilmailualueutta edistetään panemalla täytäntöön tähän mennessä Georgian, Israelin, Jordanian, Marokon ja Moldovan (ja pian myös Ukrainan) kanssa tehdyt sopimukset ja neuvottelemalla uusia sopimuksia. EU:n olisi autettava kumppaneitaan hyötymään merten moottoritiet -hankkeesta, jolla parannetaan satamainfrastruktuuria ja siihen liittyviä palveluita.

Lisäksi EU pyrkii yhdenmukaistamaan televiestintää kumppaneiden kanssa sääntelyviranomaisten itäisen ja eteläisen alueellisen ryhmän avulla ja edistämällä avaruusalan yhteistyötä siitä kiinnostuneiden kumppaneiden kanssa.

ENERGIATURVALLISUUS JA ILMASTOTOIMET

Kuulemisessa tuli esiin vahva tuki sille, että energiayhteistyön osuutta ENP:ssä lisätään sekä varmuustoimenpiteenä (energiaomavaraisuus) että kestävä talouskehityksen edistämiseksi.

* Tuetaan energiaomavaraisuutta tukemalla energialähteiden monipuolistamista, parantamalla energiatehokkuuteen liittyvää yhteistyötä ja tukemalla vähähiiliseen talouteen siirtymistä.
* Laaditaan uudet puitteet yhteistyölle naapurialuetta kauempanakin olevien kumppaneiden kanssa.

EU:n tavoitteena on joustava energiaunioni, jonka keskiössä on kunnianhimoinen ilmastopolitiikka. EU onkin sitoutunut lujittamaan energia-alan vuoropuhelua naapurialueen maiden kanssa aiheina energiaturvallisuus, energiamarkkinoiden uudistukset ja kestäväns energian edistäminen. EU on voimakkaasti riippuvainen naapureistaan turvallisen, varman ja ennakoitavan energiantuotannon ja energiakuljetusten suhteen, ja sen on tämän vuoksi tehostettava vuoropuhelua energiaturvallisuudesta ja kestävästä tuotannosta kumppanimaiden kanssa. Energialla on myös ratkaiseva merkitys kumppaneiden vakaan kehityksen ja selviytymiskyvyn kannalta.

Osa kumppanimaista saa tai voisi saada merkittävästi tuloja energiavaroistaan tai kauttakulkumaan asemansa vuoksi. Kuitenkin kaikkien kumppanimaiden taloudellinen vakaus on enemmän tai vähemmän riippuvainen kestävästä tasapainosta niiden energiankulutuksen sekä niiden energialähteiden tai energiantuotannon profiilin välillä. Eräät kumppanimaat idässä ovat haavoittuvia, koska ne ovat liian riippuvaisia tietyistä toimittajista, joten niiden on elintärkeää lisätä omavaraisuutta monipuolistamalla toimituslähteitään. EU jatkaa tällaisten pyrkimysten tukemista. Toisilla mailla etelässä on haasteenaan hallita kasvavaa energian kysyntää.

Yleiseurooppalaisen energiaturvallisuuden saavuttamiseksi ovat tärkeitä sellaiset aloitteet kuten kaasun vastakkaisvirtauksen mahdollistaminen Ukrainaan, eteläisen kaasukäytävän valmiiksi saattaminen sekä uusien energia-alan keksintöjen täysimääräinen hyödyntäminen mahdolliset riskit kartoittaen ja ehkäisten.

Energiatehokkuuteen, uusiutuviin energialähteisiin, kysynnän hallintaan ja ilmastonmuutoksen lievittämiseen ja siihen sopeutumiseen liittyvän yhteistyön lisääminen auttaa tehokkaampien, kilpailukykyisempien, selviytymiskykyisempien ja vakaampien talouksien kehittämisessä samalla kun se lisää energiaomavaraisuutta ja vähentää päästöjä. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ovat tärkeitä odotetun Pariisin ilmastopimuksen täysimääräisen täytäntöönpanon edistäminen ja sopimukseen liittyvät jatkotoimet, etenkin kumppaneiden antamat sitoumukset. EU pyrkii jakamaan parhaita käytäntöjä ja tekemään yhteistä tutkimustyötä muun muassa fossiilisten polttoaineiden tukien lakkauttamiseksi, luotettavien päästövalvonta- ja tarkastusjärjestelmien sekä raportoinnin käyttöön ottamiseksi, myös pitemmän aikavälin päästökauppajärjestelmissä, jotka voitaisiin valmistuttuaan liittää EU:n päästökauppajärjestelmään.

Investointi- ja kauppamahdollisuuksien lisäämiseksi EU tehostaa energiamarkkinoiden täyttä yhdentämistä Moldovan tasavallan, Ukrainan ja Georgian kanssa energiayhteisön välityksellä. EU:n olisi myös jatkettava sääntelyn lähentämistä muiden kumppaneiden kanssa molempia osapuolia kiinnostavilla aloilla. EU aikoo tarjota eteläisen naapurialueen kumppanimaille rätätälöityä yhteistyötä, jolla edistetään energian tuotantoa, jakelua, kauppaa ja tehokasta käyttöä. Ensiaskelena EU aikoo laatia asiasta kiinnostuneiden kumppaneiden ja

Kansainvälisen energijärjestön kanssa kattavia maakohtaisia energiapoliittisia katsauksia, joissa luetellaan myös energiainvestoimisen esteet ja yksilöidään tarvittavat uudistukset.

EU tukee tarpeen mukaan suppeampaa alueellista yhteistyötä itäisen Välimeren alueella, Maghreb-maissa ja Etelä-Kaukasiassa. Naapurialuetta laajemmalla olisi hyödynnettävä uutta temaattista kehystä yhteistyön aikaansaamiseksi esimerkiksi Turkin, Kazakstanin, Turkmenistanin ja mahdollisesti Irakin ja Iranin kanssa. Tämä helpottaa alueiden välistä toimintaa ja investoimista näille aloille onnistuneiden aloitteiden, kuten INOGATE-ohjelman, pohjalta. Jos olosuhteet ovat sopivat, EU voisi harkita energiasuhteiden uudelleenmäärittelyä Venäjän kanssa kansainvälisen ja EU:n oikeuden pohjalta.

V. 2 TURVALLISUUS

Kuuleminen toi esiin hyvin yleisen toiveen, että turvallisuus saisi vahvemman sijan ENP:ssä, jotta kumppanimaat selviytyisivät paremmin niihin kohdistuvista uhista. Turvallisuuden uusi painotus avaa monenlaisia uusia aloja ENP-yhteistyölle. Yhteistyö voi koskea esimerkiksi turvallisuusalan uudistamista, rajavalvontaa, terrorismin ja radikalisoitumisen torjuntaa sekä kriisinhallintaa.

Eurooppa-neuvosto totesi kesäkuussa 2015 uudelleen tarpeen auttaa kumppaneita hankkimaan valmiuksia ehkäistä ja hallita kriisejä esimerkiksi maantieteelliseltä kattavuudeltaan joustavien, valmiuksia kehittävien käytännön hankkeiden tuella. Ottaen huomioon kumppaneiden turvallisuushaasteet EU:n olisi keskityttävä turvallisuusalan uudistamista koskevan yhteistyön tehostamiseen. Euroopan turvallisuusagendan² mukaisesti uudessa ENP:ssä olisi painotettava terrorismin torjumista ja radikalisoitumisen ehkäisemistä, vakavan ja järjestäytyneen rajat ylittävän rikollisuuden ja korruption torjumista, oikeudellisen yhteistyön parantamista rikosasioissa sekä kyberrikollisuuden torjuntaa noudattaen täysimääräisesti oikeusvaltioperiaatetta ja kansainvälistä oikeutta, kansainvälinen ihmisoikeuslainsäädäntö mukaan lukien.

Ennakoiva toiminta yhdessä naapurialueen kumppaneiden kanssa on välttämätöntä, jotta voidaan puuttua rajat ylittävien uhkien syihin ja parantaa yhteisten rajojen turvallisuutta. Tietojen jakamista ja valmiuksien kehittämistä rajat ylittävien uhkien torjumiseksi olisi tehostettava tästä kiinnostuneiden kumppanimaiden kanssa. Lisäksi uudessa ENP:ssä puututaan muuttoliikkeeseen liittyviin monialaisiin turvallisuushaasteisiin, kuten siirtolaisten salakuljetukseen, ihmiskauppaan, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden aikaansaamiseen ja rajavalvontaan/rajaturvallisuuteen.

Lisätoimia toteutetaan naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325, sitä seuranneiden päätöslauselmien ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseksi ja niiden täytäntöönpanon vahvistamiseksi yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan suunnittelussa, täytäntöönpanossa ja uudelleenarvioinnissa.

² Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Euroopan turvallisuusagenda, COM (2015) 185 final.

Turvallisuusalan uudistus: EU aikoo lisätä yhteydenpitoa kumppanimaiden turvallisuusasioista vastaavien viranomaisten kanssa. Halukkaita kumppanimaita olisi tuettava niiden sotilas- ja siviilialan turvallisuutta koskevissa uudistuksissa. Tällainen yhteistyö voisi sisältää strategista ja toimintapoliittista neuvontaa, instituutioiden ja valmiuksien kehittämistä, vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan kanssa sekä tukea yhteisöllisille turvallisuusohjelmille.

Terrorismin torjuminen ja radikalisoitumisen ehkäiseminen: Terrorismin ja radikalisoitumisen uhka vaikuttaa sekä Eurooppaan että sen naapureihin. EU aikoo sen vuoksi tehostaa yhteistyötä kumppaneiden kanssa terrorismin torjumiseksi muun muassa ehkäisemällä radikalisoitumista, torjumalla väkivaltaisia ääriliikkeitä, tukemalla rikosoikeudellisia terrorismin vastaisia toimia sekä pyrkimällä ehkäisemään terrorismin rahoittamista asianmukaisissa rahanpesun vastaisissa puitteissa. Radikalisoitumisen ehkäisemiseen on tärkeää saada mukaan kansalaisyhteiskunta ja etenkin nuorisoyhteisöt. Radikalisoitumisen torjunnan verkosto (RAN) ja siihen liittyvä hiljattain perustettu osaamiskeskus ovat keskeisiä tietojen vaihdon ja yhteistyön foorumeita. Laajemmat toimet radikalisoitumisen vähentämiseksi voivat koskea myös esimerkiksi puuttumista tehotomaan oikeusjärjestelmään, sukupuolten epätasa-arvoon, vihapuheeseen, nuorisotyöttömyyteen ja lukutaidottomuuteen. Kulttuurien välinen vuoropuhelu esimerkiksi Anna Lindh -säätien mallilla on ratkaisevaa.

Järjestäytyneen rikollisuuden torjuminen: Järjestäytynyt rikollisuus ja korruptio voivat uhata vakautta naapurialueella ja sen ympäristössä. EU:n olisi lisättävä tukeaan kumppanimaille niiden toimissa, joilla torjutaan vakavaa ja järjestäytyntä kansainvälistä rikollisuutta, kuten siirtolaisten salakuljetusta ja ihmiskauppaa, ja hajotetaan rikollisverkostoja edistämällä talousrikostutkinnan käyttöä tavanomaisen rikostutkinnan täydennyksenä. Euroopan turvallisuusagendassa³ onkin sitouduttu laajentamaan järjestäytyntä ja vakavaa kansainvälistä rikollisuutta koskeva EU:n toimintapoliittinen sykli naapurimaihin. EU:n olisi myös selvitettävä mahdollisuudet ottaa kumppanimaita mukaan nykyisiin talousrikostutkinnan verkostoihin (kuten rahanpesun selvittelykeskusten verkostoon). Lisäksi EU aikoo jatkaa kumppanimaiden kanssa yhteistyötä ihmiskaupan, pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan sekä huumekaupan torjumiseksi sekä tukea niitä yhdennettyjen ja tasapainoisten kansallisten huumausainepoliitikkojen täytäntöönpanossa. EU pyrkii tarvittaessa parantamaan oikeudellisen yhteistyön ja poliisiyhteistyön oikeudellista kehystä kumppanimaiden kanssa sekä edistämään sen soveltamista. Yhteistyössä Interpolin kanssa olisi selvitettävä tarvetta kehittää naapurimaiden lainvalvontavalmiuksia. Olisi myös pyrittävä helpottamaan niiden tiedonvaihtoa EU:n jäsenvaltioiden ja Europolin kanssa. EU aikoo lisätä Eurojustin osallistumista ja yhteistyötä helpottaakseen oikeudellista yhteistyötä kaikissa vakavissa rikoksissa koskevissa tutkimuksissa.

Kyberrikollisuuden torjuminen: EU:n kyberturvallisuusstrategia⁴ tarjoaa operatiivisen kehyksen toiminnan lisäämiselle naapurialueella sijaitsevien kumppaneiden kanssa. EU:n olisi tarjottava apua kyberturvallisuutta koskevien valmiuksien ja kestävästi kehitetyn tietoteknisen

³ Euroopan turvallisuusagenda ([COM \(2015\) 185 final](#)).

⁴ Euroopan unionin kyberturvallisuusstrategia: Avoin, turvallinen ja vakaa verkkoympäristö (JOIN(2013) 1 final).

infrastruktuurin kehittämisessä sekä kyberrikollisuuden ja -terrorismin torjunnassa muun muassa uhkakuva-analyysien avulla, edistämällä lainvalvonnan sisäistä erikoistumista, tarjoamalla oikeusalan koulutusta sekä tukemalla asiaa koskevien kansallisten poliitikkojen, strategioiden ja instituutioiden perustamista kolmansissa maissa. EU aikoo jatkaa kampanjointia tietoverkkorikollisuutta koskevan Budapestin yleissopimuksen ratifioimisen ja täytäntöönpanon puolesta naapurimaissa. Tämä sopimus tarjoaa mallin kansallisen kyberrikollisuutta koskevan lainsäädännön laatimista varten sekä perustan tämän alan kansainväliselle yhteistyölle.

Kemiallisen, biologisen, säteily- ja ydinriskin vähentäminen: Kumppaneita autetaan parantamaan valmiuttaan ja toimintakykyään muun muassa EU:n rahoittamien osaamiskeskusten välityksellä.

Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka (YTPP) , yhteistyö YTPP:n alalla ja toimet pitkittyneissä konflikteissa: EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan rakenteita voidaan käyttää parhaiden käytäntöjen vaihtoon, yhteisiin tavoitteisiin tähtäävään yhteistyöhön sekä valmiuksien kehittämiseen. Tämä antaa uutta pontta yhteistyölle YTPP:hen liittyvissä asioissa. Kumppanuuden ja jaetun vastuun hengen vahvistamiseksi olisi tapauskohtaisesti edistettävä sitä, että kumppanimaat osallistuvat YTPP-operaatioihin ja EU:n taisteluosastoihin ja pääsevät mukaan tarkoituksenmukaisiin ohjelmiin ja asiaa käsittelevien virastojen (esimerkiksi Euroopan puolustusvirasto ja Euroopan turvallisuus- ja puolustusakatemia) toimintaan. EU pyrkii käynnistämään turvallisuutta ja puolustusta koskevan vuoropuhelun kumppanimaiden kanssa sekä helpottamaan kumppanimaiden viranomaisten ja upseerien osallistumista kursseille tarkoitukseen sopivissa puolustusalan oppilaitoksissa. Noudattaen EU:n kokonaisvaltaista lähestymistapaa ulkoisiin konflikteihin ja kriiseihin käytetään kriisinhallinnan ja naapurialueiden pitkittyneiden konfliktien ratkaisemisen tukena kaikkia käytettävissä olevia keinoja, mukaan lukien tarvittaessa YTPP-operaatiot ja EU:n erityisedustajat.

Kriisinhallinta ja toimet kriisitilanteissa: EU:n olisi autettava kumppaneita kehittämään valmiuksia ennakoida ja ehkäistä kriisejä sekä valmistautua niihin tarjoamalla läheistä pelastuspalvelualan kumppanuutta sekä yhteistyötä EU:n pelastuspalvelumekanismien yhteydessä. EU aikoo myös painottaa enemmän terveysturvaa auttamalla parantamaan kumppanimaiden valmiuksia reagoida tehokkaasti terveysuhkiin, kuten tartuntatauteihin. Kriisin edellyttämien toimien perusteella voitaisiin tapauskohtaisesti harkita myös EU:n satelliittikeskuksen tuottamien kuvien antamista kumppaneiden käyttöön. Tässä lähestymistavassa on olennaista ENP:n ja muiden rahoitusvälineiden ohjelmasuunnittelun ja käytön joustavuus. Tämän vuoksi huolehditaan siitä, että ENI:n rahoituksella tehty turvallisuusalan työ koordinoidaan huolellisesti laajempien YUTP/YTPP-toimien, EU:n jäsenvaltioiden kahdenvälisten toimien ja asianmukaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa. Olisi myös kartoitettava synergiamahdollisuuksia muiden välineiden kanssa samoin kuin yhteyksiä periaatteiden mukaiseen ja tarveperusteiseen humanitaariseen apuun sekä selviytymiskyvyn kehittämiseen ja vakauttamiseen. Kokonaisvaltaisen lähestymistavan mukaisesti EU:n jäsenvaltioiden ja virastojen osallistuminen on ratkaisevaa turvallisuusalan tukitoimien suunnittelussa ja toteutuksessa.

V. 3 MUUTTOLIIKE JA LIIKKUVUUS

Kumppaneiden suuri mielenkiinto EU:hun suuntautuvan liikkuvuuden lisäämiseen vahvistui kuulemisessa, joka järjestettiin samaan aikaan kun naapurimaiden läpi kulki suuria määriä siirtolaisia ja pakolaisia. Uudessa ENP:ssä tehostetaan sekä lailliseen että sääntelemättömään muuttoliikkeeseen liittyvää yhteistyötä.

* Lisätään yhteistyötä naapurialuetta kauempanakin olevien kumppaneiden kanssa.

* Lisätään tukea maille, jotka vastaanottavat ja auttavat pakolaisia ja maan sisäisesti siirtymään joutuneita.

* Lisätään sääntelemättömään muuttoliikkeeseen ja pakkomuuttoon johtaviin syihin keskittyvää yhteistyötä.

* Tehostetaan palauttamiseen ja takaisinottoon sekä kestävään uudelleenkotouttamiseen liittyvää yhteistyötä.

Lisäksi on

* parannettava EU:n osaamisvajeiden kartoitusta molempia osapuolia hyödyttävän laillisen muuton helpottamiseksi;

* parannettava kiertomuuton tukitoimia;

* edistettävä ammattipätevyyskysymysten tunnistamista;

* käynnistettävä vuoropuheluita tiedealan liikkuvuudesta.

Kuten tämänhetkinen pakolaiskriisi osoittaa, sääntelemättömän muuttoliikkeen ja pakkomuuton syihin puuttuminen on olennaista, jotta naapurialueita voidaan vakauttaa.

Euroopan muuttoliikeagenda, 25. ja 26. kesäkuuta sekä 15. ja 16. lokakuuta kokoontuneiden Eurooppa-neuvostojen päätelmät, 8. lokakuuta järjestetty korkean tason konferenssi itäisen Välimeren ja Länsi-Balkanin reitistä sekä 11. ja 12. marraskuuta 2015 järjestetty Vallettan huippukokous muuttoliikkeestä vahvistavat uuden poliittisen tahdon yhteistyön syventämiseen ENP-kumppaneiden kanssa.

Kumppanuuksien kehittäminen yhdennetyn lähestymistavan pohjalta

Muuttoliikettä ja liikkuvuutta koskeva yhteistyö niiden kumppaneiden kanssa, joiden kanssa käydään kauaskantoista viisumivuoropuhelua tai on sovittu liikkuvuuskumppanuudesta, on viime vuosina syventynyt. Vuoropuhelua on käyty myös muiden itäisten ja eteläisten kumppaneiden kanssa. EU on sitoutunut lisäämään yhteistyötä naapurimaiden kanssa ja laajemminkin, ja etenkin Länsi-Balkanin ja Turkin sekä laajemman Lähi-idän, Sahelin alueen ja Afrikan sarven maiden kanssa. Jotta voidaan tukea uudistuksia ja lujittaa kumppanimaiden sitoutumista läheisempään kumppanuuteen, suhteita kumppanimaihin eriytetään. Läheisempiä EU-suhteita haluavien kumppaneiden kanssa tehdään tiiviimpää yhteistyötä viisumi- ja liikkuvuuskysymyksissä, mukaan lukien vuoropuhelut viisumipakon poistamisesta ja viisumimenettelyjen helpottamisesta.

Alueellisia vuoropuheluita on jo käynnissä esimerkiksi Rabatin ja Khartumin prosessien yhteydessä etelässä ja Budapestin ja Prahan prosessien yhteydessä idässä sekä itäisen kumppanuuden maahanmuutto- ja turvapaikkapaneelissa alueen sisäisen yhteistyön ja ohjelmasuunnittelun osalta. Muuttoliikettä koskevan yhteistyön tehostamiseksi naapurialueen ulkopuolella olevien maiden kanssa voitaisiin perustaa temaattinen kehys.

Molempia osapuolia hyödyttävän muuttoliikkeen ja liikkuvuuden edistäminen

EU uskoo edelleen, että sen lisäksi, että puututaan sääntelemättömään muuttoliikkeeseen, olisi edistettävä liikkuvuutta ja ihmisten välisiä yhteyksiä. EU aikoo kehittää parempia välineitä osaamisvajaiden kartoittamiseen Euroopan työmarkkinoilla ja kannustaa tunnustamaan EU:ssa työskentelevien kolmansien maiden kansalaisten ammattipätevyyksiä.

EU aikoo lujittaa oikeudellista kehystään ja edistää sen täysimääräistä ja räätälöityä täytäntöönpanoa kunkin ENP-kumppanin olosuhteet huomioon ottaen.

Komissio aikoo esitellä maaliskuussa 2016 EU:n sinistä korttia koskevan direktiivin tarkistuksen, jolla parannetaan ja helpotetaan sellaisten kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa ja oleskelua EU:ssa, joilla on korkea osaamistaso. EU:n olisi helpotettava tiedealan liikkuvuuden laajentamista ja parannettava maahantulon edellytyksiä ja EU:ssa oleskelua koskevaa oikeudellista kehystä, jota sovelletaan ENP-kumppaneiden kansalaisiin tutkimustyön, opintojen, oppilasvaihdon, koulutuksen ja vapaaehtoistyön yhteydessä.

EU aikoo tehdä ENP-kumppaneiden kanssa yhteistyötä edistääkseen toimia, joilla helpotetaan osaamisen ja ammattipätevyyden tunnustamista.

EU aikoo yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa edistää ammattitaitoisen työvoiman muuttojärjestelmää, johon kuuluu mahdollisuus tarjota etusija sellaisten ENP-maiden kansalaisille, jotka ovat halukkaita lisäämään muuttoliikettä koskevaa yhteistyötä EU:n kanssa.

Yritysten, ammattiyhdistysten ja työmarkkinaosapuolten kanssa käytävää vuoropuhelua varten perustetaan foorumi, jotta voidaan paremmin arvioida työmarkkinoiden tarpeita ja sitä, miten muuttoliike voisi vastata niihin. Pitkällä aikavälillä olisi hyötyä uudesta lähestymistavasta lailliseen maahanmuuttoon. Mallina voitaisiin käyttää järjestelmiä, joissa työnantajat voivat valita ensisijaisia hakijoita työnantajien kiinnostuksen perusteella esivalittujen hakijoiden joukosta.

Lisäksi pyritään löytämään tehokkaampia tapoja luoda yhteyksiä maasta muuttaneiden yhteisöihin, lujittaa alueellisia liikkuvuusjärjestelyjä muun muassa etelän maiden kesken sekä toteuttaa kiertomuuttoa tukevia toimia muun muassa määrittämällä alakohtaisia järjestelyjä (esimerkiksi maatalouden tai matkailun alalla) vuonna 2014 annetun kausityöntekijöitä koskevan direktiivin mukaisesti. EU:n olisi myös edistettävä pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskevia maahanmuuttojärjestelyjä ja yrittäjien koulutusohjelmia Euroopan maissa.

EU:n olisi myös harkittava sitä, että EU:n alueella tilapäisesti oleskelevien ihmisten sallittaisiin ryhtyä harjoittamaan alkuperämaassaan esimerkiksi ammatillista tai liiketoimintaa säilyttäen samalla pääasiallisen asuinpaikkansa EU:n jäsenvaltiossa. Lisäksi olisi käsiteltävä kysymyksiä, jotka liittyvät siihen, miten siirtolaiset saavat toimivasti lähetettyä rahaa kotimaihinsa.

EU aikoo perustaa uuden starttirahaston (Startback), joka tarjoaa osaamiskiertoa edistävää pääomaa. Rahastosta tuetaan maahanmuuttajia, jotka palaavat EU:ssa oleskelunsa jälkeen kotimaahansa, jotta he voivat uudelleenkotoutua ja hyödyttää hankkimallaan osaamisella ja tiedolla paikallista taloutta ja yhteiskunnallista kehitystä.

EU pyrkii jatkossakin tarjoamaan realistisen ja tasapuolisen kuvan muuttoliikkeestä ja torjumaan voimakkaasti rasismia ja syrjinnän kaikenlaisia muotoja ja esiintymiä tukemalla kulttuurien välistä vuoropuhelua, kulttuurista monimuotoisuutta ja keskinäistä ymmärtämystä.

Suojelun tarjoaminen sitä tarvitseville

EU:n naapurialueella ja sen ympäristössä on käynnissä useita merkittäviä pitkittyneitä kriisejä. Alueella on lähes 40 prosenttia maailman pakolaisista ja kotimaassaan siirtymään joutuneista ihmisistä. Tämän vuoksi EU tarvitsee yhdennetympiä ja kokonaisvaltaisempia toimia lyhyen aikavälin humanitaaristen tarpeiden ja pidemmän aikavälin kehityksen ja turvallisuuden kohentamisen kytkemiseksi tiiviimmin yhteen.

EU:n olisi avustettava kumppanimaita kehittämään turvapaikka- ja suojelujärjestelmiään sellaisiksi, että konflikteja paenneiden ihmisten ja etenkin ilman huoltajaa olevien pakolaislasten perustarpeet täytetään, heidän ihmisoikeuksiaan suojellaan eikä heidän sosioekonomista ja inhimillistä potentiaaliaan hukata vaan heistä on hyötyä vastaanottaville yhteisöille. Tässä ovat ratkaisevan tärkeitä vuonna 2016 Pohjois-Afrikassa ja Afrikan sarvessa käynnistyvät ja Lähi-idässä (Jordania, Libanon ja Irak) jo käynnissä olevat alueelliset kehitys- ja suojeluohjelmat. Niiden tarkoitus on tukea kumppanimaita, jotka vastaanottavat suuria määriä kotinsa jättämään joutuneita ihmisiä. Ohjelmiin kuuluu valmiuksien kehittämistä ja avun tarjoamista etenkin kansainväliseen suojeluun ja turvapaikkoihin liittyvissä asioissa muun muassa parantamalla pakkosiirrettyjen ihmisten ja heitä vastaanottavien yhteisöjen selviytymiskykyä.

Sääntelemättömän muuttoliikkeen torjunta

EU tekee ENP-kumppanimaiden kanssa yhteistyötä, jossa puututaan näiden maiden omien kansalaisten ja niiden kautta kulkevien ihmisten sääntelemättömän muuttoliikkeen perimmäisiin syihin.

EU aikoo tehdä niiden kanssa yhteistyötä sellaisten henkilöiden palauttamiseksi arvokkaalla ja pysyvällä tavalla, joilla ei ole tai ei enää ole oikeutta oleskella EU:ssa, muun muassa tekemällä ja panemalla täytäntöön takaisinottosopimuksia ja vapaaehtoista paluuta ja takaisinottoa koskevia järjestelmiä palauttamista koskevan komission toimintaohjelman mukaisesti. EU aikoo myös avustaa ENP-kumppaneita niiden oman palauttamispolitiikan kehittämisessä, jotta ne voisivat palauttaa kolmansien maiden kansalaisia kotimaihinsa. Asianmukaisia mekanismeja olisi kehitettävä lisää sen varmistamiseksi, että alkuperämaihinsa palaavat pystyvät kotoutumaan uudelleen ja osallistumaan paikalliseen talouselämään ja yhteiskuntaan. Kaikki välineet otetaan käyttöön yhteistyön lisäämiseksi palauttamisen ja takaisinottamisen alalla, ja näin ollen takaisinottaminen tulee saamaan keskeisen aseman laittomien muuttajien alkuperämaiden kanssa käytävissä vuoropuheluissa.⁵

⁵ Palauttamista koskeva EU:n toimintaohjelma, 9. syyskuuta 2015, COM(2015) 453 final.

EU:n olisi lisättävä tukeaan pyrkimyksille laatia kansallisia ja alueellisia strategioita, joilla torjutaan siirtolaisten salakuljetusta ja kehitetään yhdennetyn rajaturvallisuuden normeja yhteistyössä alalla toimivien EU:n virastojen kanssa.

Rajaturvallisuusyhteistyön lisääminen

Muuttoliikkeestä aiheutuvien paineiden hallinnan parantaminen edellyttää ennakoivaa toimintaa naapurialueilla sijaitsevien kumppaneiden kanssa. EU aikoo yhdessä asiasta kiinnostuneiden kumppanimaiden kanssa tehostaa edelleen työtä, joka koskee tietojen vaihtamista, hallinnollisia valmiuksia sekä operatiivista ja teknistä yhteistyötä. Tätä työtä voidaan tehdä koulutuksen ja tutkimuksen sekä kumppanimaissa toteutettavien valmiuksia kehittävien hankkeiden ja pilottihankkeiden muodossa etenkin alalla toimivien EU:n virastojen, kuten Frontexin ja Europolin, kautta.

VI ALUEELLINEN ULOTTUVUUS

Kuuleminen toteutettiin hyödyntäen osittain olemassa olevia alueellisia yhteistyömuotoja, joita jatketaan. Kuulemisessa tuli kuitenkin esiin suuri kiinnostus kehittää uusia tapoja toimia naapureiden naapureiden kanssa.

* Suhteiden laajentaminen ENP-alueen ulkopuolelle

* Uusi temaattinen kehys yhteisille haasteille, jotka liittyvät esimerkiksi muuttoliikkeeseen, energiaan, turvallisuuteen ja terveyteen

EU ja sen kuusi itäistä kumppania käynnistivät vuonna 2009 itäisen kumppanuuden, joka perustuu sitoutumiseen yhteisiin arvoihin (mukaan lukien demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen), markkinatalouteen, kestävään kehitykseen ja hyvään hallintotapaan. Itäisestä kumppanuudesta on kehittynyt vilkas foorumi näkemysten vaihtoon ja yhteistyöhön monenlaisissa asioissa, kuten kaupan, energian, liikenteen, koulutuksen tai ympäristön alalla. Itäisen kumppanuuden vuoden 2015 huippukokouksessa Riiassa määriteltiin kumppaneiden kanssa muun muassa itäisen kumppanuuden monenvälisissä puitteissa käsiteltäviksi yhteisiksi prioriteeteiksi instituutioiden ja hyvän hallintotavan lujittaminen, liikkuvuus ja ihmisten väliset yhteydet, markkinamahdollisuudet sekä verkkojen yhteenliittäminen. Ainoastaan EU:lla ja sen kumppaneilla on oikeus päättää, miten ne haluavat edetä suhteissaan.

Alueellinen yhteistyö eteläisen naapurialueen kanssa on edistynyt Välimeren unionin muodossa. Se on osoittautunut hyödylliseksi foorumiksi politiikkaa ja taloutta koskevia keskusteluja varten ja tarjonnut puitteet molemmille osapuolille hyödylliselle yhteistyölle ja alueella toteuttaville operatiivisille hankkeille. Julkisessa kuulemisessa monet suosittelivat yhteistyön syventämistä. Komissio ja korkea edustaja pyrkivät tehostamaan tätä alueellista yhteistyötä entisestään. Tästä syystä EU asettaa aina kun mahdollista Välimeren unionin etusijalle alueellisen yhteistyön pyrkimyksissään.

Naapurimaiden keskinäisiä suhteita olisi vahvistettava, ja alueiden sisäistä yhteistyötä sekä idässä että etelässä olisi edistettävä. EU:n makroaluestrategioiden ja alueellisen yhteistyön ohjelmien tarjoamat mahdollisuudet pyritään hyödyntämään täysimääräisesti edistämällä soveltuvissa tapauksissa alueellista yhteistyötä naapurialueilla sijaitsevien kumppaneiden ja jäsenvaltioiden välillä yhdessä ehdokasmaiden ja mahdollisten ehdokasmaiden kanssa.

Jos yhteydet ja keskinäiset riippuvuussuhteet muiden kumppaneiden kanssa edellyttävät yhteistyötä laajemmassa muodossa, kolmansia maita voidaan ottaa mukaan. EU aikoo hyödyntää temaattisia kehyksiä tarjotakseen naapuruston kannalta keskeisiin alueellisiin kysymyksiin liittyvää yhteistyötä valtiollisille ja monenvälisille toimijoille alueella laajemminkin, mukaan lukien liittymis- ja muut kumppanit. Temaattisia kehyksiä käytetään säännöllisenä foorumina keskusteluille naapurialuetta laajemmalle ulottuvista yhteisistä lähestymistavoista eri politiikkoihin, ohjelmasuunnittelusta ja investoimisesta. Näihin tapauskohtaisesti sovittaviin kokouksiin voi osallistua halukkaita osapuolia eteläiseltä tai itäiseltä naapurialueelta, jäsenvaltioita, naapurimaita ja alueellisia kumppaneita, kansainvälisiä rahoituslaitoksia ja järjestöjä sekä muita avunantajia. Soveltuvissa tapauksissa mukaan kutsutaan kansalaisyhteiskunnan ja yksityisen sektorin organisaatioita. Tällaisten temaattisten kehysten muoto ja osallistujat riippuvat käsiteltävästä aiheesta ja perustuvat olemassa oleville rakenteille. Muuttoliike, energia ja turvallisuus ovat erityisiä prioriteetteja.

Turkki on EU:n jäsen ehdokas ja tärkeä naapuri sekä EU:lle että useille kumppanimaille. Kehitettäessä naapurialuetta laajemmalle ulottuvia temaattisia kehyksiä EU:n olisi tehtävä Turkin kanssa jatkossakin läheistä yhteistyötä molempia osapuolia koskevissa asioissa.

EU:n suhteet Venäjään ovat heikentyneet Krimin ja Sevastopolin laittoman liittämisen sekä Itä-Ukrainan epävakauttamisen vuoksi. Kyseiseen alueeseen liittyy monia asioita, joissa rakentavasta yhteistyöstä olisi olosuhteiden salliessa hyötyä yhteisten haasteiden ratkaisemisessa ja uusien mahdollisuuksien kartoittamisessa.

Tätä alueellista toimintaa täydentää yhteistyö muilla foorumeilla. EU:n olisi lisättävä yhteyksiään kumppaneihin Saharan eteläpuolisessa Afrikassa ja Sahelin alueella ja varmistettava tässä yhteydessä, että toiminta on linjassa sen kanssa, mitä Cotonoun sopimuksen voimassaolon päätyttyä on suunnitteilla. EU:n olisi myös hoidettava suhteitaan kumppaneihin Lähi-idässä ja Pohjois-Afrikassa poliittisen vuoropuhelun, investoimisen ja kansainvälisen avun aloilla. Tähän kuuluu Arabiliiton kanssa käytävän vuoropuhelun kehittäminen edelleen, yhteistyö Islamilaisten maiden yhteistyöjärjestön (OIC), Persianlahden yhteistyöneuvoston (GCC), Afrikan unionin ja Maghrebien arabiunionin kanssa sekä toiminta läntisen Välimeren foorumin (5+5-vuoropuhelu) puitteissa. Mustanmeren synergia-aloite on kehittynyt tärkeäksi foorumiksi yhteisten ongelmien ratkaisemiselle samalla, kun se on kannustanut poliittisiin ja taloudellisiin uudistuksiin. EU:n olisi jatkettava alueellisen yhteistyön edistämistä ja lisättävä koordinoitua Euroopan neuvoston, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (ETYJ) ja sen elinten kanssa.

Syyriaa ja Irakia sekä ISILin/Daeshin muodostamaa uhkaa koskevassa EU:n alueellisessa strategiassa esitellään toimia, joita EU ja sen jäsenvaltiot toteuttavat auttaakseen rauhan ja turvallisuuden palauttamisessa Syyriaan ja Irakiin. Kun hiljattain saavutettu sopimus Iranin kanssa on pantu täytäntöön, yhteistyötä alueellisissa kysymyksissä, kuten energiakysymyksissä, on mahdollista laajentaa. Keski-Aasian strateginen merkitys huomioon ottaen EU:n olisi lisättävä yhteyksiään tärkeisiin kumppaneihin vahvojen, kestävien ja vakaiden suhteiden luomiseksi alueen maihin.

VII TEHOKKAAMMIN TULOSSIIN

VII.1 RAHOITUSVÄLINEISIIN Joustoa

EU on sitonut merkittävästi varoja naapurialueiden vakauttamiseen, joka on suuri haaste. Euroopan naapuruusvälineestä on käytettävissä yli 15 miljardia euroa vuosina 2014–2020. Vaikutuksen maksimoimiseksi EU pyrkii hankkimaan huomattavaa lisärahoitusta lisäämällä edelleen yhteistyötään tärkeimpien kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa ja hyödyntämällä naapuruuspolitiikan investointivälinettä. EU aikoo nykyaikaistaa teknisen avun välineensä (TAIEX ja twinning) ja yhdenmukaistaa niitä strategisesti voidakseen antaa räätälöityä apua. EU ja kumppanimaat jatkavat yhteistyötä varmistukseksi, että EU:n rahoitusapu saavuttaa aiotut edunsaajat eikä siihen kohdistu petoksia.

Avustamisen prioriteetit asetetaan assosiaatio-ohjelmien ja kumppanuuksien prioriteettien mukaisesti. Kahdenvälisesti myönnettävät määrärahat kumppanimaille riippuvat ENP:n prioriteeteista ja kyseisten maiden tavoitetasosta. ENP:n kokonaisuuteen kuuluvien varojen jakamisessa otetaan jatkossakin huomioon sitoutuminen uudistuksiin ja uudistusten toteuttaminen.

Naapurimaiden kehitys on osoittanut, että välttämättömät siirtymävaiheet ja vakaus edellyttävät yhä enemmän kansainvälistä taloudellista ja rahoitustukea. Euroopan unionin käytettävissä oleviin välineisiin kuuluu resursseja, joita kohdennetaan monenlaisiin asioihin, mutta ne ovat usein pieniä verrattuna jo havaittuihin ja mahdollisesti ilmeneviin tarpeisiin. Tämän vuoksi komissio tekee lähikuukausina perusteellisen arvioinnin voidakseen kehittää eri vaihtoehtoja, mukaan lukien uusi väline, joita voitaisiin käyttää paremmin ja tehokkaammin naapurimaiden rahoitustarpeisiin vastaamiseen samalla kun tuetaan niiden meneillään olevia välttämättömiä uudistuksia. Tässä työssä olisi hyödynnettävä kokemuksia olemassa olevista välineistä, kuten välineistä, joita on perustettu viime vuosina EU:n jäsenvaltioiden tukemista varten.

Toimet Syyrian ja Ukrainan konflikteissa sekä erityisrahastojen käyttö ovat esimerkkejä siitä, miten EU:n rahoitusvälineillä voidaan reagoida nopeasti ja joustavasti. Vielä on kuitenkin tehtävä enemmän, jotta apua voidaan antaa nopeammin ja mukauttaa paremmin nopeasti muutuviin poliittisiin tilanteisiin ja prioriteetteihin.

Komissio ja korkea edustaja pyrkivät nopeuttamaan avun antamista keventämällä menettelyjä. Ne aikovat tarkastella mahdollisuutta ENI:n sisäiseen joustovaraan, jossa olisi varalla tietty määrä kohdentamattomia varoja, jotka voidaan ohjelmoida kiireellisesti ennakoimattomiin tarpeisiin etenkin konfliktitilanteessa ja sen jälkeen sekä pakolaisten tukemiseen, toimintaan kriisi- ja katastrofitilanteissa sekä turvallisuutta ja vakauttamista koskeviin ohjelmiin.

Lisäksi harkitaan varainhoitosääntöjen muuttamista siten, että tästä joustovarasta käyttämättä jäävät varat voitaisiin siirtää seuraavalle vuodelle. EU aikoo hyödyntää EU:n ulkoisen toiminnan rahoitusvälineiden puolivälitarkistuksen vuonna 2017 tarjoaman tilaisuuden selvittääkseen mahdollisuudet keventää hallinnollisia menettelyjä, ja se tekee tarvittaessa ehdotuksia voimassa olevien oikeusperustojen muuttamiseksi.

Avunantajien välisen koordinaation parantaminen on olennaista resurssien maksimoimiseksi mutta myös EU:n osuuden näkyvyyden parantamiseksi. Aina kun mahdollista, EU:n alueella toteuttamat yhteiset toimet olisi toteutettava EU:n nimissä lisäten yhteistä ohjelmasuunnittelua

jäsenvaltioiden kanssa ja hyödyntäen yhteisiä analyyskejä kaikista EU:n lähteistä (mukaan lukien EU:n edustustot, YTPP-operaatiot ja EU:n erityisedustajat). Yksinkertaistetut menettelyt helpottaisivat yhteisiä hankkeita EU:n jäsenvaltioiden ja virastojen kanssa.

EU aikoo tehostaa avunantajien välistä koordinoitua EU:n muiden rahoitusmekanismien, tärkeimpien kansainvälisten rahoituslaitosten, Afrikan unionin, Arabiliiton ja Persianlahden yhteistyöneuvoston kanssa sekä toimilla Välimeren unionin, itäisen kumppanuuden ja alueellisten foorumien yhteydessä.

VII.2 NÄKYVYYS, VIESTINTÄ JA SUHDETOIMINTA

Viestinnän parantamisella ja EU:n politiikkojen esiin tuomisella on keskeinen sija uudessa ENP:ssä. Julkisuusdiplomatiata parantamalla voidaan saada paremmin perille viesti EU:n politiikkojen perusteluista ja EU:n käytännön toiminnan myönteisistä vaikutuksista. EU:n olisi pyrittävä tekemään näkyvämmäksi EU:n varojen käyttöä naapurialueen hyväksi vuosina 2014–2020. EU:n näkyvyyden olisi oltava ehtona yhteistyölle täytäntöönpanokumppaneiden kanssa.

EU aikoo tukea itsenäistä, luotettavaa ja uskottavaa mediaa. Lisäksi EU voisi tukea hallitusten strategisia viestintävalmiuksia, jotta ne ymmärtäisivät paremmin yleistä mielipidettä ja voisivat siten suunnitella ja mukauttaa uudistusten hyötyjä esittelevää tiedotustoimintaa.

Kuten Eurooppa-neuvostossa on sovittu, EU:n olisi tehtävä kumppaneiden kanssa yhteistyötä paljastaakseen vääristellyn tiedottamisen ja puututtava asiaan määrätietoisesti silloin, kun sen kohteena on EU. Sopiva yhdistelmä ennakoivia strategisia ja taktisia viestintävälineitä antaa EU:lle ja sen kumppaneille paremmat mahdollisuudet seurata ja analysoida mediaa, ymmärtää kumppanimaissa esiintyviä näkemyksiä ja väitteitä sekä selittää, mitä hyötyä kunkin maan yhteistyöstä EU:n kanssa on. Perimmäisenä tavoitteena tässä on luoda myönteinen kuva ENP:n tarjoamasta tuesta ja yhteistyöstä.

EU:n äänen yhtenäisyyttä lisäisi, jos jäsenvaltiot osallistuisivat enemmän viestinnän tärkeysjärjestyksen määrittelyyn. EU:n edustustot kumppanimaissa tekevät läheistä yhteistyötä jäsenvaltioiden edustajien kanssa suhdetoiminnassa keskeisten sidosryhmien, etenkin kansalaisyhteiskunnan, kanssa. Suhdetoimintaa tarvitaan myös EU:n sisällä, jotta kansalaisille saadaan selitettyä, miksi EU:n oma vakaus ja turvallisuus riippuu siitä, että sen ympärillä on vakaita, turvallisia ja hyvinvoivia maita.

EU:n olisi oltava aktiivisempi tässä julkisuusdiplomatiassa hallitusten, kansalaisyhteiskunnan, liike-elämän, tiedelaitosten ja kumppanimaiden kansalaisten, etenkin nuorten, kanssa, ja yksi keino tähän on tiedediplomatia.

KUMPPANUUKSIA NUORISON HYVÄKSI

Yhteyksiä naapurialueen nuorisoon lisätään luomalla nuorisoa hyödyttäviä kumppanuuksia. Tällaisilla kumppanuuksilla edistetään ihmisten välisiä yhteyksiä ja kaikenikäisten nuorten verkostoja EU:ssa ja naapurimaissa keskinäisen kunnioituksen ja ymmärtämyksen sekä avoimien yhteiskuntien edistämiseksi. Tässä yhteydessä olisi lisättävä huomattavasti koulujen ja yliopistojen välistä vaihtoa, mukaan lukien mahdollisesti Eurooppa-koulua koskeva

pilottihanke naapurialueella. Rahoituksellinen rajoitus Erasmus-opiskelijoiden matkustamiselle Euroopan ulkopuolelle olisi poistettava, mikä kannustaisi useampia nuoria eurooppalaisia opiskelemaan kumppanimaissa ja lisäksi jäsenvaltioiden ja kumppanimaiden välisiä yhteyksiä.

Friends of Europe -kerhojen ja -alumniverkostojen kehittäminen niitä varten, jotka ovat osallistuneet EU:n toimintaan, sekä mahdollisuuksien mukaan ”nuorisolähettiläiden” verkostojen kehittäminen voisivat olla sopivia välineitä tällaiseen toimintaan samoin kuin sellaisten foorumien perustaminen, joilla nuorisajohtajat ja tulevaisuuden mielipidevaikuttajat kaikkialta EU:sta ja sen naapurialueelta voisivat vaihtaa näkemyksiä.

VIII. TULEVAT TOIMET

Tällä yhteisellä tiedonannolla saatetaan päätökseen Euroopan naapuruuspolitiikan tarkistamista koskeva virallinen kuulemismenettely. Tähän tiedonantoon sisältyvistä ehdotuksista sekä sen johdosta muodostettavista EU:n kannoista keskustellaan kumppanimaiden kanssa vuoden 2016 kuluessa, jotta tulevien suhteiden muoto voitaisiin määritellä yhdessä tässä yhteisessä tiedonannossa esitettyjen suositusten pohjalta.